

Chrześcijańska perspektywa na kwestię równego traktowania kobiet i mężczyzn oraz osób LGBT – ujęcie ewangelickie.

Nikt nie rodzi się nienawidząc innej osoby za kolor jej skóry, pochodzenie czy religię. Ludzie uczą się nienawidzić, a skoro mogą nauczyć się nienawiści, to mogą nauczyć się także miłości, gdyż miłość jest bardziej naturalna dla ludzkiego serca niż jej przeciwieństwo.

Nelson Mandela (1918-2013)

WSTĘP

Ewangelicka nauka o Kościele, jak i całe ewangelickie nauczanie, ugruntowana jest na Piśmie Świętym. Naświetlona jest również chrześcijańską tradycją (począwszy od starożytności aż po współczesność), a także sprawdzana rozumem oraz ożywiana osobistym doświadczeniem. Pismo Święte tak Starego, jak i Nowego Testamentu, ma zasadnicze znaczenie dla chrześcijańskiej wiary i życia. Z całą stanowczością teologia ewangelicka eksponuje reformacyjne pryncypia, które zostały wyrażone w następujących formułach: tylko Pismo Święte, tylko Chrystus, tylko łaska, tylko wiara, tylko Bogu chwała. Kościoły protestanckie różnią się, tak między sobą, jak i wewnątrz siebie, co do kwestii równego traktowania kobiet i mężczyzn, osób LGBT+. Możemy wyróżnić dwa nurty: ekskluzywny (dyskryminujący) oraz inkluzywny (równościowy). Różna jest także perspektywa protestantów europejskich i północnoamerykańskich. W Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej przez dziesięciolecia obowiązywało niewolnictwo i segregacja ludzi ze względu na kolor skóry. Zwolennicy abolicjonizmu i równego traktowania osób bez względu na pochodzenie etniczne zwykle byli i są zwolennikami równego traktowania kobiet i mężczyzn w społeczeństwie i w Kościele. Grzechem (czyli chybieniem celu wzajemnej miłości) są teorie głoszące konieczność osobnego rozwoju społeczności różnych grup etnicznych i bazujące na tych teoriach systemy polityczne oparte na segregacji rasowej czy handlu ludźmi (niewolnikami). Niewątpliwie ogromną rolę w pokonaniu w USA zinstytucjonalizowanej dyskryminacji rasowej mieli aktywiści na rzecz praw człowieka, jak: metodystka Rosa Parks czy baptysta ks. Martin Luther King. Nie bez znaczenia dla równego traktowania kobiet i mężczyzn oraz osób LGBT+ (niehetero-normatywnych) było i pozostaje umożliwianie świeckiemu aktywowi brania współodpowiedzialności za administrowanie Kościołem.

PARTNERSTWO PŁCI W MISJI I SŁUŻBIE BOGU I LUDZIOM

Trzeba z pokorą przyznać, że w dziejach chrześcijaństwa zdarzali się i niestety wciąż zdarzają się osoby, które do kobiet – kobiet jako takich – były i są nastawione wrogo. Nienawistne wobec kobiet zachowania chrześcijan są sprzeczne z przesłaniem Biblii oraz wstydlive. Z perspektywy Pisma Świętego błędne jest nauczanie, że kobiety w swoim życiu mają ograniczać się do prowadzenia domu, rodzenia i wychowywania dzieci, chodzenia na nabożeństwa. W czasach Starego Przymierza kobiety pełniły m.in.: zaszczytne funkcje: odźwiernych (członkinie lokalnego samorządu)¹, bywały sędzinami (księżnymi)² czy prorokiniami (kaznodziejkami)³. Prawdą jest, że Jezus powołał jedynie mężczyzn na dwunastu apostołów. Lecz prawdą jest i to, że powołał wyłącznie Żydów. Warte uwagi jest też, że Jezus nikogo nie wyświęcił (ordynował). Powołanie Dwunastu o żydowskiej proweniencji nie wykluczyło chrześcijan o innym – pogańskim rodowodzie. Nowy Testament wspomina m.in.: o prorokinie Annie⁴, czterech bezimiennych prorokiniach (córkach Filipa ewangelisty)⁵, diakonce Febie (przełożonej społeczności w Kenreach)⁶ czy też o apostołce Junii⁷. O kobietach w kontekście rekrutacji diakonek pisze Paweł Apostoł⁸. Łukasz Ewangelista wspomina o tym, że kobiety znajdowały się wśród najbardziej aktywnych i wiernych apostołów i uczniów Jezusa, i wraz z Dwunastoma towarzyszyły Mu i wspierały Go w realizacji Misji⁹. Bliskimi współpracownicami Pawła Apostoła były: Lidia¹⁰, Pryscylla¹¹, Ewodia i Syntycha¹², Maria z Rzymu, Tryfena, Tryfoza i Persyda¹³, oraz Nimfa¹⁴. Ogromne znaczenie w

¹ Wyjścia 38,8; I Samuela 2,22.

² Sędziów 4,4.

³ Wyjścia 15,20.

⁴ Łukasza 2,36-37.

⁵ Dzieje Apostolskie 21,8-9.

⁶ Rzymian 16,1-2.

⁷ Rzymian 16,7.

⁸ I Tymoteusza 3,11n.

⁹ Łukasza 8,1-3 oraz Mateusza 27,55 i Marka 15,40-41.

¹⁰ Dzieje Apostolskie 16,14.40.

¹¹ Dzieje Apostolskie 18,2.18.26; Rzymian 16,3; I Koryntian 16,19; II Tymoteusza 4,19.

¹² Filipian 4,3.

¹³ Rzymian 16,6.12.

¹⁴ Kolosan 4,15.

kontekście kaznodziejstwa kobiet i ich ordynacji ma wydarzenie, jakie miało miejsce w Betanii w domu Marty i Marii¹⁵. Obrona zachowania Marii przez Jezusa była nie tylko przełamaniem społecznych konwenansów, lecz również udostępnieniem kobietom roli uczennic i w konsekwencji głosicielek Ewangelii. Po co byłoby uczyć Marię kaznodziejstwa, jeśli nie miałyby później sama je wygłaszać? To właśnie Maria z Betanii wyznała wiarę w Jezusa, co porównać można ze złożeniem wyznania wiary przez Piotra Apostoła. To przecież kobietom, w tym Marii z Magdalii, jako pierwszym ukazał się Jezus po swym zmartwychwstaniu. To również kobieta – bezimienna Samarytanka – była pierwszą misjonarką – Apostołą narodów¹⁶. Paweł Apostoł w swym Pierwszym Liście do Koryntian zwraca uwagę, że Bóg powołuje też kobiety, aby podczas nabożeństw modliły się i prorokowały – w sposób zrozumiały przekazywały prawdy wiary¹⁷. Wspomniany przez Pawła Apostoła zakaz¹⁸ dotyczył ładu, porządku, karność w trakcie nabożeństwa, a nie nauczania lub też głoszenia homilii¹⁹. Kobiety, jak i mężczyźni, stanowią część ludu Bożego, który to cały lud jest odpowiedzialny za realizację Misji Kościoła w świecie. Wobec Boga wszyscy ludzie – niezależnie od płci, pochodzenia etnicznego, statusu ekonomicznego, tożsamości płciowej czy seksualności są równe i równi pod względem godności i wartości²⁰.

Następstwem grzechu prarodziców w Edenie było: poddanie kobiety mężczyźnie, niewłaściwe rozumienie porządku stworzenia i dyskryminowanie kobiet.²¹ Dzieło odkupienia dokonane przez Jezusa Chrystusa znosi owo poddaństwo! Po udzieleniu sakramentu Chrztu Świętego mężczyzna pozostaje mężczyzną, a kobieta kobietą, lecz z perspektywy zbawczej i eklezjalnej, jakkolwiek antagonizm płci jest już (być powinien) przewyciężony, a zróżnicowanie pod względem płci nie ma już (mieć nie powinno) żadnego znaczenia. Należałoby zatem mówić o partnerstwie płci, o równej randze człowieka tak jako mężczyzny, jak i jako kobiety. Historia chrześcijaństwa jest ozdobiona kobietami: diakonisami, filantropkami, katechetkami, męczennicami, prorokiniami, misjonarkami, liderkami, przywódczyniami. O diakonisach starożytnego Kościoła wspomina Klemens

¹⁵ Łukasza 10,38-42.

¹⁶ Jana 4,28-30; 11,27; 20,11-18.

¹⁷ I Koryntian 11,5-6; 14,33-36. Por. Joela 3,1.

¹⁸ I Koryntian 14,34n.

¹⁹ I Tymoteusza 2,12.

²⁰ Galacjan 3,26-28.

²¹ Rodzaju 3,16.

Aleksandryjski w swych Kobiercach.²² Interesujące świadectwo o roli i znaczeniu kobiet spotkać można w Konstytucjach Apostolskich.²³ Liturgicznymi funkcjami diakonis w pierwszym tysiącleciu było udzielanie sakramentu Chrztu kobietom czy zanoszenie (niepełnosprawnym) kobietom Komunii. Przełożone diakonis wyświęcane były jako prezbiterki i miały prawo wchodzić za ikonostas. Ostatnie wzmianki o diakonisach pochodzą z XIV wieku. Reformatorzy Kościoła wieku XVI nie święcili kobiet, gdyż zastane opinie odnośnie roli i znaczenia kobiet w Kościele przyjmowali za swoje. W Kościołach protestanckich z czasem pojawiły się: kaznodziejki, kwestorki czy misjonarki. Nie mogły jednak być ordynowane, mimo, że kończyły studia teologiczne. Od wieku XIX coraz więcej Kościołów ordynuje kobiety. Współcześnie kobiety są ordynowane do służby diakonów i prezbiterów, a także są konsekrowane na biskupów. Kościoły otwarte i inkluzywne przeciwdziałają wszelkim formom dyskryminacji i promują równość wszystkich w Kościele i w społeczeństwie.

TĘCZOWE PRZYMIERZE W MISJI I SŁUŻBIE BOGU I LUDZIOM

Radością powinien napawać fakt, że świat jest tak wielobarwny i różnorodny. Wiele kontrowersji budzą jednak kwestie związane z prawami osób nieheteronormatywnych, tak w zakresie społecznym, jak też religijnym. Podkreślić należy, że dyskryminacja osób ze względu na ich: wiek, płeć, pochodzenie etniczne, status ekonomiczny, tożsamość płciową czy orientację seksualną – jest złem (grzechem). Homofobia jest grzechem także. Wszyscy chrześcijanie powołani są do miłości Boga i bliźniego, jak siebie samą lub samego. Osobom LGBT+ należy udzielać wszelkiej możliwej pomocy m.in. w zakresie: wzajemnej opieki, wzajemnego pełnomocnictwa, emerytur, wspólnego użytkowania dóbr, jak też wspólnego wychowywania dzieci, itp. Stanowczo powinno się podejmować wysiłki na rzecz zaprzestania form przymusu i przemocy wobec osób LGBT+. Boża łaska jest dostępna dla każdej i każdego – tak samo dla osób heteronormatywnych, jak i LGBT+. Każda osoba może uczestniczyć w świętości Boga. Wartość człowieka zależna jest od Bożej miłości: źródła świętości, dobra, piękna, życia i różnorodności również. Odkupieńcze dzieło Jezusa Chrystusa obejmuje wszystkich – mężczyzn i kobiety – osoby heteronormatywne, jak i osoby LGBT+. Seksualność pochodzi od Boga i jest dobra, jeśli nikogo się nie krzywdzi.

²² Klemens Aleksandryjski, Kobierce, III: VI.53,4,259.

²³ Konstytucje Apostolskie, II: 26,6,44*. Tamże: VIII: 28,6,257*; III: 16,12,93*; III: 19,1,95*.

Pierwsze polecenie (przykazanie) Boga skierowane do ludzi dotyczy uprawiania seksu – jako Bożego daru prokreacji i rekreacji!²⁴ Pieśń nad Pieśniami to poetycki utwór liryczny o tematyce erotycznej: o wzajemnej miłości nastolatków – o wzajemnej ochocie i spełnieniu tychże młodziutkich kochanków. Pismo Święte milczy na znane już i w starożytności tematy: masturbacji²⁵, aborcji czy antykoncepcji. Poświęca za to wiele uwagi seksualnej rekreacji obok prokreacji. Pełna akceptacja seksualności – daru Bożego udzielonego każdemu człowiekowi, tak przez jednostkę, jak Kościół i społeczeństwo, sprawia, iż dana jednostka może być w pełni sobą. Odrzę powinny budzić wszystkie formy wyrażania seksualności, które są eksploatacją, szkodzą lub niszczą ludzką godność, dopuszczają się molestowania, przemocy lub zdrady wobec seksualnej partnerki czy seksualnego partnera. Związki między osobami tej samej płci, o jakich wspomina Pismo Święte (Noemi i Rut oraz Jonatan i Dawid), mogły być zabarwione erotycznie.²⁶ Biblia życzliwie postrzega osoby pozbawione genitaliów.²⁷

Zaledwie cztery fragmenty Pisma Świętego odnoszą się polemicznie do homoseksualnych praktyk. Tekst z Księgi Rodzaju o zniszczeniu Sodomy i Gomory nie dotyczy kwestii homoseksualizmu²⁸. Lot mieszkańcom Sodomy do zbiorowego gwałtu zamiast gości ofiarował swoje ukochane córeczki, co nie byłoby atrakcyjne dla homoseksualistów. Oba teksty z Księgi Kapłańskiej dotyczą sakralnej prostytucji i zachowania czystości rytualnej.²⁹ Wersety z Listu do Rzymian należy odczytywać w szerszym kontekście wszystkich pism Pawła Apostoła³⁰. Autor ten posługuje się różnymi greckimi terminami, które oznaczają: prostytuujących się mężczyzn (gr. arsenokoitai)³¹ czy pasywnego (miękkiego) chłopca podczas płatnego stosunku z dorosłym mężczyzną (gr. malakoi)³². Czy byli to homoseksualiści we współczesnym tego słowa znaczeniu? Raczej nie. Tekst z Listu Pawła do Rzymian mówi o pewnych zachowaniach jako grzesznych – nie mówi jednak o osobach o homoseksualnej orientacji. Zresztą samo pojęcie „orientacji seksualnej” zostało wprowadzone dopiero

²⁴ Rodzaju 1,22.28.

²⁵ Onan „niszczył swoje nasienie” nie ze względów rekreacyjnych, lecz dlatego, że nie chciał zapewnić potomstwa swojej szwagierce, co byłoby zgodne z prawem lewiratu. Por. Rodzaju 38,9.

²⁶ Rut 1,16; I Samuela 18,1; 19,1; II Samuela 1,26.

²⁷ Izajasza 56,3-5; Mateusza 19,12.

²⁸ Rodzaju 19,5-8.

²⁹ Kapłańska 18,22; 20,13.

³⁰ Rzymian 1,26-27.

³¹ I Koryntian 6,9-10; I Tymoteusza 1,10.

³² I Koryntian 6,9.

w XX wieku. Sprzeciw Apostoła budzi zamiana dotychczasowej praktyki – w domyśle chodzi o zdradę – nie budzi jednak sprzeciwu orientacja seksualna jako taka.

RESUME

Kościół inkluzywny dopuszcza błogosławieństwo osób tej samej płci oraz ordynują osoby LGBT+. Ta druga kwestia staje się zrozumiała, gdy dany Kościół gotów jest usankcjonować, wspierać, cieszyć się z istnienia małżeństw nieheteronormatywnych. Dyskryminujące jest jednak tworzenie regulacji zakazujących ordynacji osób LGBT+. Ponieważ każdy człowiek jest niepowtarzalny należy: odejść od kategoryzowania seksualnych tożsamości na rzecz ich naturalnej różnorodności; zapewnić wolność w zakresie ich określania; zapewnić akceptację osób, które postrzegają własną płć i seksualność jako niejednorodną i zmienną; a także zapewnić traktowanie wszystkich seksualnych i płciowych tożsamości za równoważnościowe społecznie i prawnie.

Ks. Sebastian Maria Niedźwiedziński

BIBLIOGRAFIA:

ADAMIAK ELŻBIETA, *Milcząca obecność. O roli kobiety w Kościele*, Warszawa 1999.

COBB JOHN BOSWELL, *Teologia procesu. Wybrane zagadnienia w formie pytań i odpowiedzi*, Gdańsk 2008.

HAFFNER DEBRA W., *Seksualność a Pismo. Czy Biblia ma do powiedzenia coś innego?*, Jednota 2011 (1-2).

JELINEK MIROSŁAW, *Ordynacja kobiet*, w: *Kalendarz ewangelicko-reformowany 2004*.
Kalendarz zelowski

Księga Dyscypliny Zjednoczonego Kościoła Metodystycznego, w: **Methodos**,
Warszawa 2002.

MAJEWSKI JÓZEF, *Teologia na rozdrożach*, Kraków 2005.

NIEDŹWIEDZIŃSKI SEBASTIAN, *Wierzę w Świętego Graala*, Pielgrzym Polski 2006 (804).

PAPROCKI HENRYK, *Diakonisy*, w: **Methodos**, Warszawa 2003.

PLACHER WILLIAM C., *Homoseksualizm*, Jednota 2011 (1-2).